

CAPVT PRAELIMINARE

DE

PHILOSOPHIA
IN GENERE.

§. I.

ogicam ceterasque philosophiae partes
meis auditoribus explicaturus, perma-
gni, puto, interesse, vt sub initium statim
distincte tradatur et enodate, quid sit
philosophari, quidue item sibi velit *homo*
philosophus, et qua denique re *philosophia* ab omnibus
aliis rebus internoscatur. Constat enim, complu-
res, si qua de re alia, de philosophia certe falsos
sibi minusue distinctos formare conceptus. Quo
fit, vt ignorata interiore philosophiae indole et prae-
stantia, eam, aut in minimis ponant et contemnant
prorsus, aut segnius certe, quam par erat, langu-
diusque tractandam, arbitrentur.

§. 2. Vt vero, quid sit *philosophia*, facilius quisque
intelligat, attendi volo ad triplicem illam humanam

BAVM. LOG.

A

cogni-

cognitionem, quam et experientia nos condocet, et philosophi in scriptis suis idemdem exponunt. Deprehendimus scilicet per experientiam, nos *aut ea*, quae sunt vel fiunt, nosse, ignoratis tamen euentuum *caussis, aut caussas* etiam et rationes eorum, quae sunt vel fiunt, intelligere, *aut* quantitates denique rerum et mensuras, viresque item caussarum perspectas habere.

§. 3. Cognitio eorum, quae sunt vel fiunt, siue, vt breuius dicam, cognitio factorum, dicitur *cognitio historica*, nonnunquam etiam *vulgaris*, propterea, quod eandem cum eruditissimo quoque inficeta plebs et vulgus habet communem.

Sic. e. gr. nouit eruditorum quilibet, ceram, igni admotam, liquefieri; nouit id quoque vulgus. Quo quidem in casu, intelligis, eruditi aeque ac vulgi notitiam esse *historicam*. Est enim haec cognitio tantum facti alicuius et euentus notitia.

§. 4. Quidquid est vel fit, id rationem debet habere sufficientem, ex qua intelligi queat et explicari, cur potius sit, quam non sit; cur fiat potius, quam non fiat; cur fiat hoc modo, nec alio.

Haec quidem propositio, postulamus nunc merito, vt a quouis nobis concedatur, vberius eandem demonstraturi, cum ad ontologiam fuerit peruentum. Conf. interim WOLFII *Ontologia lat.* §. 30. et Cl. M. CARPOVII *Dissert. de Principio rar. suffic.* Ienae 1726. habita. Ceterum scito, hic ideo hanc propositionem praemitti a nobis et praestruui, vt, quid sit cognitio philosophica, §. subsequente explicanda, plenius intelligatur.

§. 5. Cognitio rationis sufficientis, ex qua concipi potest, cur aliquid potius sit, quam non sit; cur fiat potius, quam non fiat; *breuius*: Cognitio caussarum dicitur *cognitio philosophica*.

Sic e. gr. cum Caius non modo, cometam comparere, nouit, sed rationes quoque et caussas perspicit, cur cometa conspiciatur;

DE PHIL
 Epist. prima,
 inquit, hocque
 cognitione breui
 §. 6. Co
 thematica.
 Si quis ex
 nentem gradum
 illum cultum
 mus. Epist. a
 genitio animo
 in primis de
 ad ipam philo
 mus. Praeterea
 haec propositio
 §. 7. Hi
 Demag. Cu
 res, in argu
 ceores (per
 gnitio, autem
 sunt, vel hu
 gitur, nos
 historicam
 cognitione
 §. 8. Et
 vestiam cog
 enim cogit
 (§. 7): pala
 quam iam
 et suis prin
 uenit debeat.
 gradum ut
 gnoscendo
 §. 9. In
 gationis ha

spiciatur potius, quam non perspiciatur; cur appareat hoc tempore, hocque modo, nec alio: tum vero Caius dicitur cognitione huius euentus philosophica gaudere.

§. 6. *Cognitio quantitatis rerum appellatur mathematica.*

Si quis exempli gratia, caloris quantitatem et determinatum gradum in hoc illoque casu definire nouit: tum vero illum caloris cognitione mathematica instructum esse dicimus. Expositis nunc et praefultis definitionibus triplicis cognitionis humanae, id nunc operam dabimus, vt quasdam ex iis positiones deducamus, demonstramusque illas ante, quam ad ipsam philosophiae notionem enodandam nos accingimus. Praestruantur enim, oportet, riteque communiantur illae propositiones, quae subsequentiis possunt inferuire.

§. 7. *Historica cognitio ope sensuum acquiritur.*
Demonstr. Cum enim per sensus nobis repraesentemus res, in organis nostris sensorijs mutationem producentes, (per def. sens.) adeoque res existentes; cognitio, autem rerum existentium, siue rerum, quae sunt, vel fiunt, dicatur *cognitio historica* (§. 3.): intelligitur, nos ope sensuum peruenire ad cognitionem historicam, siue quod idem est, ope sensuum acquiri cognitionem historicam.

§. 8. *Ex quo conficitur, historicam cognitionem esse infimum cognitionis humanae gradum.* *Demonstr.* Cum enim cognitio historica acquiratur ope sensuum (§. 7.): palam est, cognitionem historicam non alia, quam iam cognita, supponere, ex quibus, tamquam ex suis principiis, longa ratiociniorum serie, deriuari debeat. Infimus itaque cognitionis humanae gradus est cognitio historica, quia inferior in cognoscendo gradus excogitari nequit.

§. 9. *Quamuis vero cognitio historica sit infimus cognitionis humanae gradus (§. 8.), fundamentum ta-*

men cognitionis philosophicae cognitio historica recte existimatur. Demonstr. Cognitio philosophica est cognitio rationis eorum, quae sunt, vel fiunt (§. 5.). Cum vero, vel me non monente, intelligas, rationem et causas factorum reddi non posse, nisi ipsa noueris facta: palam est, cognitionem philosophicam supponere cognitionem factorum. Cognitio factorum dicitur cognitio historica (§. 3.). E. cognitio philosophica supponit historicam; E. cognitio historica recte pro fundamento cognitionis philosophicae habetur.

§. 10. Efficiuntur hinc, necessaria consecutione, tres positiones, ad quas, tamquam consecraria, volo attendi. I. Intelligitur ex his, cognitionis historicae insignem esse usum in disciplinis philosophicis; id, quod, per singulas eundo, vberius demonstrare poteramus. Sed longum hic nimis foret, et ab instituto nostro alienum. II. Planum hinc fit, cur experientia dudum pro matre omnis philosophiae a peritissimo quoque sit habita. III. Apparet ex dictis, cognitionem historicam a philosophaturum non prorsus esse contemnendam, sed ipsi praefultae asserta cetera superstruenda.

Pluribus de distinctione cognitionis historicae, in communem et arcanam, in recitationibus nostris coram agetur. Hactenus de cognitione historica. Nunc, vt ordine procedatur, quasdam positiones, oportet, explicemus de cognitione philosophica.

§. 11. Nullum obiectum, quodcumque etiam fuerit, est eiusmodi, quin eiusdem cognitio philosophica dari possit. *Demonstr.* Cum enim omnium rerum detur ratio sufficiens (§. 4.); quarumcumque etiam rerum rationes sufficientes nosse, per se non est impossibile.

Cum

Can vero co
ar cognitio p
obiectum.
quin eiusdem

§. 12. I
ipfas modo
ritatum p
magis. Cum
tio caularum
vt, qui cogn
tionem illam
spicere. Ill
vrum est ca
E. qui g
rum veniat

§. 13. I
cam acquire
maxime rec
sentium
cam (§. 7)
sistentes
sophica n
eleat, sed

nes rerum
est, ad co
ere sentu
philosoph
spicit (§.
rnam pe
lam est, ad
requiritur

§. 14.
nonstrare

Cum vero cognitio rationis sufficientis rerum dicatur *cognitio philosophica* (§. 5.): intelligitur, nullum obiectum, quodcumque etiam fuerit, esse eiusmodi, quin eiusdem cognitio philosophica dari possit.

§. 12. *Qui cognitione philosophica instructus est, non ipsas modo res vel veritates cognoscat, oportet, sed veritatum quoque rerumque nexum perspicere debet. Demonstr.* Cum enim cognitio philosophica sit cognitio causarum siue rationum (§. 5.); consequens est, ut, qui cognitione gaudet philosophica, d. beat relationem illam, quae est causas inter et effecta, perspicere. Illa relatio rerum ad se inuicem, vi cuius vnum est causa alterius, dicitur philosophus *nexus*. E. qui gaudet cognitione philosophica, nexum, rerum veritatumque, oportet, perspiciat.

§. 13. *Ex quo conficitur, ad cognitionem philosophicam acquirendam non solos sufficere sensus, sed requiri vel maxime rectam rationem. Demonstr.* Cum enim ope sensuum acquiramus tantum cognitionem historicam (§. 7.) adeoque iisdem facta tantum vel res existentes cognoscamus (§. 3.), cognitio autem philosophica non in factis siue rebus existentibus acquiescat, sed, longius progressa, causas quoque et rationes rerum sufficientes rimetur (§. 5.): manifestum est, ad cognitionem philosophicam non solos sufficere sensus. Quia praeterea omnis, qui cognitione philosophica gaudet, veritatum vel rerum nexum perspicit, (§. 12.); facultas autem nexum rerum vel veritatum perspicendi dicitur *ratio*, (die Vernunft); palam est, ad cognitionem philosophicam vel maxime requiri rationem.

§. 14. *Qui veritates cognoscit philosophice, easdem demonstrare nouit. Demonstr.* Cum, qui philosophi-

ce veritates cognoscit, cognoscat earum causas et rationes (§. 5.): consequens est, vt, qui philosophice veritates nouit, easdem ex suis principiis et causis deducere legitime queat. Veritates ex suis principiis et causis legitimo nexu deducere, est easdem demonstrare (per defin.). E. qui philosophice veritates nouit, easdem potest demonstrare.

§. 15. Nunc intelligis demum, quid sit *philosophari*. Philosopharis scilicet de obiecto A, si obiecti A cognitionem habueris philosophicam.

§. 16. *Quicumque itaque de aliqua re philosophatur, eius rei, de qua philosophatur, rationes et causas debet nosse. Demonstr.* Cum enim philosophari nihil sit aliud, quam cognitione gaudere philosophica (§. 15.); cognitio vero philosophica requirat, vt causas rerum et rationes perspiciamus (§. 5.): intelligitur luculentissime, quid sit, quod, illum, qui de aliqua re philosophatur, rationes et causas perspicere debere, asseueremus.

§. 17. *Per se omnino possibile est, de omnibus rebus philosophari. Demonstr.* Cum enim nullum obiectum sit eiusmodi, quin eiusdem dari queat cognitio philosophica (§. 15.): intelligis, possibile omnino esse in se, de omnibus rebus philosophari.

Siccine, inquires, de mysteriis fidei etiam philosophari possumus? Absit. Dixi *in se possibile est*, de omnibus rebus philosophari. Quodcumque adeo *in se possibile est*, et *per se* nullam inuoluit contradictionem; id vero, caue, putes, nobis, siue intellectui humano, statim possibile esse Quamuis intellectus humanus, suis, at exiguis, circumscriptus limitibus, non omnium rerum rationes sufficientes inuestigare queat: inuestigari tamen et cognosci omnium rerum causae possunt, nisi ab intellectu humano, certe diuino. Quo ipse vides, nostra thesi
neuti-

neutiquam statui, de mysteriis fidei nos philosophari vel posse, vel debere. Sunt enim mysteria fidei eiusmodi veritates, quarum rationes sufficientes Deus ab intellectu humano inuestigari et perspicere noluit. Quarumcumque autem rerum rationes sufficientes Deus comprehendi noluit, de iis philosophari nec licet, nec possibile quidem est homini finitoque eius intellectui.

§. 18. Hinc liquet, nec res theologicas, nec iuridicas, nec medicas, nec ceteras, ad quamcumque spectantes artem, esse huiusmodi, quin de iis philosophari, sit in se possibile.

Hanc itaque ob causam WOLFIVS in *Log. laz.* §. 31. ait, possibilem esse philosophiam iuris, medicinae, artium quarumcumque. Neque enim in iurisprudentia, neque in medicina, neque in ceteris denique artibus, debet deesse ratio sufficiens eorum, quae ibi fiunt. Ex his porro decidi potest quaestio illa, quam ab eruditissimis, memini, in medium prolatam: Num quaedam philosophia futoria, aut agraria sit possibilis?

§. 19. Conficiuntur porro ex praestructis sequentes propositiones, tamquam confectaria. I. Qui philosophatur, debet nexum veritatum perspicere (§. 12. 15.). II. Qui philosophatur, non solis stare debet sensibus, sed rectam rationem vel in primis in subsidium adhibeat (§. 13. 15.). III. Qui philosophatur, veritates suas demonstrat, necesse est (§. 16.).

§. 20. Planum nunc hinc fit, quid sit *philosophia*. Prius vero, quam ipsam philosophiae notionem euoluo; rationem haberi volo duplicis illius acceptionis vocis *philosophiae*, quae eruditissimis est perquam familiaris. Sumitur scilicet 1) vox *philosophiae* ab eruditissimis *obiectivae* et *systematicae*, 2) *subiectivae* et *habitualiter*.

Duplex hic significatus vocis *philosophiae* nisi sollicite obserueretur; dici vix potest, quanta oriatur philosophiae notionis confusio, quam eruditissimi perraro evitarunt.

§. 21. *Philosophiam, obiectiue et systematice* consideratam definimus cum Cel. HOLLMANNO per doctrinam vel scientiam, ratione sola cognitam, qua id, quod homini, in quocumque statu spectato, ad felicitatem suam promouendam, vel sciendum, vel agendum est, distincte traditur.

Haec definitio reperitur cum in dissert. HOLLMANNI de genuina philosophiae notione, §. IX. et X. tum in introductione in uniuersam philosophiam in prolegom. §. XIX. Hanc autem acceptionem, qua philosophia complexum veritatum philosophicarum, ex ratione cognitarum, vel seriem rationum sufficientium inter se connexarum, denotat, eruditus non esse infrequentem, luculentius multo copiosiusque in ipsis commentationibus sum commonstraturus.

§. 22. *Philosophia, subiectiue et habitualiter* spectata est nihil aliud, quam habitus, rerum vel veritatum rationes sufficientes et causas inuestigandi et perspiciendi. *Habitus* autem rerum causas vel rationes sufficientes cognoscendi, consistit in promptitudine illa, qua quis minore tempore vel minore labore, quam alias requirebatur, plurium rerum causas noscere et reddere potest. Qui autem habitu gaudet rerum rationes sufficientes et causas inuestigandi, illum dicimus *philosophum*.

Non nunc id agemus, vt operosius in vltima vocis *philosophi*, vel *philosophiae* incunabula inquiramus, neque nostra multum refert, enumerari hic nomina titulosque omnes, quibus philosophia, vel a priscis philosophis, vel a recentioribus, fuit idemtidem insignita. Quae sciri hic annotarique merentur, ea verbosè satis eleganterque exposita inuenies in Cel. HEYMANNI *Actis Philosophorum, Part. I. Cap. II. item Part. II. Cap. IV. conf. Obseru. Hal. Tom. VI. Obs. XXXI.* In ipsis nostris praelectionibus, cum de vocis *philosophiae* origine, tum de varia philosophiae denominatione et acceptione, quantum satis est, exponetur.

§. 23. *Philosophia, subiectiue considerata, recte quoque dici potest habitus cognitionis philosophicae. Demonstr.* Cum enim philosophia, subiectiue considerata, sit habitus, rerum rationes et causas cognoscendi (§. 22.); cognitio vero rationum siue causarum dicatur *cognitio philosophica* (§. 5.): palam est, philosophiam, subiectiue consideratam, recte dici posse habitum cognitionis philosophicae.

Hinc vides, nostram philosophiae definitionem appime conuenire cum illa Cel. REVSCHII. Hic enim in *System. Log.* §. 50. *philosophiam* definit per habitum cognitionis philosophicae, et *philosophum*, dicit esse illum, qui habitu gaudet cognitionis philosophicae.

§. 24. *Philosophia itaque et philosophica cognitio a se inuicem omnino multum differunt. Demonstr.* Cum enim philosophia sit habitus cognitionis philosophicae (§. 23.); habitus autem cognitionis philosophicae et actualis cognitio philosophica, omnium confessione, differant: efficitur hinc, ipsam philosophiam et philosophicam cognitionem a se inuicem differre.

§. 25. *Non ille itaque statim est vocandus philosophus, qui huius alteriusue obiecti cognitione philosophica gaudet. Demonstr.* Cum enim philosophus sit ille, qui habitu gaudet, rationes rerum sufficientes et causas perspiciendi (§. 22.); consequens est, vt philosophus debeat esse instructus habitu cognitionis philosophicae (§. 4.) Habitus autem cognitionis philosophicae, et ipsa cognitio philosophica differunt (§. 24.). E. qui cognitione philosophica vnus alteriusue obiecti gaudet, non illum statim dicimus gaudere habitu cognitionis philosophicae. Ex quo colligitur, non illum statim esse vocandum philosophum, qui cognitione philosophica vnus alteriusue obiecti gaudet.

Quemadmodum ille, qui nonnulla fidei doctrinaeque caelestis capita animo tenet, non ideo statim dicitur Theologus; cum ad Theologum requiratur habitus, asserta sua confirmandi, et ab aduersariorum exceptionibus vindicandi, uti recte monet HEBENSTREIT in *System. Theol. Part. I. Prolegom.* ita illum, caue, statim dicas philosophum, qui vnus alteriusue rei causas perspicit. Equis futorem, vel quemcumque alium opificem, diceret philosophum, cum vnus alteriusue rei causam reddere posse audiret?

§. 26. *Philosophus debet habitu asserta sua demonstrandi esse instructus. Demonstr.* Cum philosophus gaudeat habitu, veritatum rationes et causas perspicendi (§. 22.); ille autem, qui veritatum rationes et causas cognoscit, siue philosophatur (§. 16.), debeat veritates suas demonstrare (§. 19. III.): consequens est, ut quicumque vult esse philosophus, debeat habitu asserta sua demonstrandi gaudere.

§. 27. *Philosophus itaque gaudeat, necesse est, scientia. Demonstr.* Per scientiam, rigorose sic dictam, intelligimus habitum asserta sua demonstrandi. Cum vero philosophus gaudere debeat habitu, asserta sua demonstrandi (§. 26.): oppido patet, philosophum debere gaudere scientia.

Inde nunc intelligitur, non incommode philosophiam, *subiectiue*, consideratam, ab illustri WOLFIO definiti per scientiam possibilem, quatenus esse possunt *conf. Log. Lat.*
 §. 29. Quae quidem definitio nihil aliud innuit, quam philosophiam esse illam habitualementis nostrae perfectionem, qua veritates demonstrare, siue, qua veritatum causas et rationes sufficientes perspicere possumus. Pluribus egi de definitione hac Wolfiana in *Philosophia mea definitiua, Def. IV.*

§. 28. *Philosophus asserta sua certis et indubitatis principiis superstruere debet. Demonstr.* Cum philosophus veritates demonstrandi habitu gaudeat (§. 26.); demonstrare autem ille veritates vel asserta dicatur, qui eadem

eadem ex principiis certis et indubitatis nexu legitime catenato deducit (per def. demonstr.): facile intelligitur, philosophum omnia asserta sua principiis certis et indubitatis superstruere debere.

Quid sint principia indubitata, alibi explicatur; a nobis tamen exponetur fusius in praelectionibus nostris. Referuntur inter principia indubitata, 1) definitiones, 2) axiomata et propositiones identicae, 3) experientiae. De quibus suo loco sigillatim.

§. 29. *Ex his disputatis, nunc patescit, qua methodo philosophus in tradendis veritatibus vii debeat. Is nimirum in tradendis veritatibus, vel etiam in cogitando, philosopho ordo est observandus, ut principia certa et indubitata praemittantur et praefulciantur, et ex his nexu legitimo cetera asserta deducantur. Demonstr.* Cum enim philosophus id vel maxime operam dare debeat, ut asserta sua principiis certis et immotis superstruat (§. 28.): sequitur, ut philosophus vel in cogitando, vel in tradendis veritatibus, eum observare debeat ordinem, ubi certa praefruuntur et fundamenti loco substernuntur principia, et ex iis legitimo nexu cetera asserta deriuantur.

Cum vero inter principia certa referantur definitiones, axiomata, et experientiae (§. 28.): intelligis, quid sit, quod philosophus in scriptis, vel in doctrinis aliis debeat praemittere vel definitiones, vel axiomata, vel indubias denique et certas experientias.

§. 30. *In ordine itaque, quo philosophus in tradendis veritatibus utitur, ea sunt praemittenda, per quae sequentia intelliguntur. Demonstr.* Cum enim ordo, quo in tradendis veritatibus philosophus utitur, potest, ut principia certa et indubitata praefulciantur et praemittantur (§. 29.); principia autem demon-

strandis

strandis dicantur eiusmodi propositiones, ex quibus aliae veritates concipi queunt et intelligi (per def.): sequitur, vt in ordine, quo philosophus in tradendis veritatibus vtitur, debeant ea praemitti, per quae sequentia intelliguntur.

§. 31. *Ordo, quo philosophus in dogmatibus tradendis vtitur, porro requirit, vt nullus admittatur terminus, nisi qui accurata definitione fuerit iam ante explicatus. Demonstr.* Vbi ea sunt praemittenda, per quae intelligi debent sequentia; ibi non temere vtendum est terminis, nisi fuerint illi per definitiones legitime determinati. Fac enim, te terminos adhibere, vel prorsus non definitos, vel definitione minus accurata expositos; tunc eorum significatus vel obscurus plane erit, vel ambiguus certe minusque determinatus. Sic autem, dic quaeso, quomodo subsequentia intelliges? Iam vero, cum in ordine, quo vtitur philosophus in tradendis veritatibus, ea sint praemittenda, per quae intelligi debent sequentia (§. 30.): consequens est, vt ordo, quo philosophus in dogmatibus tradendis vtitur, vel maxime requirat, vt nullus omnino admittatur terminus, nisi qui accurata definitione fuerit iam ante explicatus.

Hanc vero thesin cum temperamento quodam, nec sine omni limitatione, accipi volo. Caue, putes, requiri id ad ordinem, quo Philosophus vtitur, vt omnes, notissimi licet et simplicissimi termini definiantur. Ita enim nullus foret definiendi finis. Termini itaque, qui per experientiam et sensum communem satis noti sunt et fixi, saepius sine definitione a philosopho assumuntur. De quo infra pluribus disputabitur, vbi de *analyfi notionum* exponendi locus erit.

§. 32. *Ordo quo philosophus in tradendis dogmatibus vtitur, dicitur methodus philosophica.*

§. 33. Ad methodum itaque philosophicam requiritur. I. Ut nullus terminus assumatur, nisi vel accurate definitus, vel experientia iam determinatus, et aliunde notus (§. 31. 32.) II. Ut ratiocinia non nisi a principiis certis deducantur (§. 29. 32.), adeoque conclusiones demonstratiue probentur (§. 14.) III. Ut ea praemittantur, per quae sequentia intelliguntur (§. 30.).

§. 34. Ex Ill. WOLFII commentatione de *Methodo mathematica* patet, ad methodum mathematicam requiri. I. Ut nulli termini vagi et indeterminati admittantur, sed non nisi illi, qui per definitiones legitimas sunt accurate determinati. II. Ut principia certa ponantur, ex iisque conclusiones rite et demonstratiue deducantur. III. Ut praemittantur ea, unde cetera intelliguntur et demonstrantur. Hanc propositionem vocat WOLFIVS supremam methodi mathematicae legem, quam vbique vult sancte custodiri.

Clar. MÜLLERVS in *Artic. generali de veris et falsis philosophis* eadem fere cum WOLFIO de methodo mathematica sentit. *Methodus*, inquit p. 60. *mathematica, quam animam studiorum voces, licet pluribus odiosum saltem verbum sit, hisce tribus absoluitur legibus: 1) Ut nihil in terminis ambiguum relinquatur, sed singula per definitiones apte et rigide determinentur. 2) Ratiocinationes non nisi a certis principiis et eidentibus deducantur. 3) Omnis conclusio demonstratiue probetur, nec in demonstrationibus in formam syllogisticam impingatur.* Cl. HAGEN in libro de *methodo mathematica* pag. 75. praecipuam methodi mathematicae regulam esse dicit, *ut principia semper antecedant, principiata autem sequantur.* Hinc definit illam per eiusmodi ordinem veritates tractandi, vbi a principiis progredimur continuis ratiociniis ad principiata siue conclusiones.

§. 35. Ex his patet, *methodi mathematicae easdem esse leges, quae sunt methodi philosophicæ. Demonstr.*
Cum

Cum enim ad methodum mathematicam requirantur haec tria, 1) vt nullus admittatur terminus, nisi accurate definitus; 2) vt principia praefruantur certa, ex quibus conclusiones nexu legitimo deriuari queant, 3) vt praemittantur ea, per quae intelliguntur et demonstrantur sequentia (§. 34.); iisdem vero legibus absoluat methodus philosophica (§. 33.): consequens est, vt eadem sint leges methodi mathematicae, quae sunt methodi philosophicae.

§. 36. *Vnde recte colligitur, methodum mathematicam esse cum philosophica eandem. Demonstr. Eadem leges methodi constituunt eandem methodum. Philosophicae et mathematicae methodi leges sunt eadem (§. 35.): E. methodus mathematica et philosophica est vna eademque methodus.*

§. 37. *Philosophus in tradendis veritatibus vti debet methodo mathematica. Demonstr. Cum philosophus in tradendis veritatibus eiusmodi debeat adhibere ordinem, quo 1) nullus admittitur terminus, nisi accurate definitus (§. 31.), 2) quo ex principiis certis et indubitatis asserta deducuntur (§. 29.), 3) vbi ea denique praemittuntur, per quae sequentia intelliguntur (§. 30.), haec tria autem constituunt methodum mathematicam (§. 34.): palam est, philosophum in veritatibus tradendis vti debere methodo mathematica.*

Poterat hoc theorema etiam ita demonstrari. Ordo, quo vitur philosophus in tradendis veritatibus, est *methodus philosophica* (§. 32.); *methodus philosophica* cum *mathematica* est eadem (§. 36.): E. ordo, quo vitur philosophus, debet esse *methodus mathematica*. De *methodo mathematica*, quae alias dicitur quoque *methodus demonstratiua* seu *geometrica*, item *methodus naturalis*, *methodus scientifica*, *methodus erudita et systematica*, *methodus rationis*, *methodus philosophica*, in recitationibus nostris copiosius agetur. Haftenus de *methodo*, quo philo-

loso-

DE PHIL
 logos vi deb
 deus vi debe
 §. 38. St
 in scriben
 tradendis de
 §. 39. I
 positio: In
 persequenti
 tradendis ve
 terminum va
 terminis leg
 ea praemitt
 cari possunt
 nihil omni
 re, nisi quo
 ro nihil ad
 gatur, ibi
 tis. Ex quo
 primis rati
 §. 40.
 perspicua
 eliminant
 fophico e
 esse signifi
 nifestatur
 citari oit
 tendum.
 Non id
 venum, hor
 aliam. C
 inuen, h
 vt cum neq
 etiam cum
 meo, vt
 pho perspi

lofophus vti debet. Nunc, quo ftilo in dogmatibus tradendis vti debeat philofophus, paucis difpiciemus.

§. 38. *Stilus philofophicus* appellatur illud dicendi fcribendive genus, quo vti debet philofophus in tradendis dogmatibus.

§. 39. *Præcipua lex ftili philofophici eft hæc propositio: In ftilo philofophico vel maxime eft ratio habenda perfpicuitatis. Demonstr.* Cum enim philofophus in tradendis veritatibus id agere debeat, vt 1) nullum terminum vagum et ambiguum admittat; fed omnes terminos legitime et accurate definiat (§. 31.), 2) vt ea præmittantur, per quæ fequentia intelligi et explicari poffunt (§. 30.): colligimus inde, philofophum nihil omnino in tradendis veritatibus admittere debere, nifi quod fufficienter intelligatur. Vbicumque vero nihil admitti debet, nifi quod fufficienter intelligatur, ibi potiffimum habenda eft ratio perfpicuitatis. Ex quo intelligitur, in ftilo philofophico vel in primis rationem effe habendam perfpicuitatis.

§. 40. *Hinc efficiuntur hæc pofitiones: 1) Quidquid perfpicuitati officit, id omne ex ftilo philofophico eliminandum merito exiftimatur. 2) In ftilo philofophico cuilibet voci et cuilibet phrafi constantem effe fignificatum tribuendum, ex his patet. 3) Manifestum eft, omnem ornatum, qui fermonis perfpicuitati officit, ex ftilo philofophico effe proferibendum.*

Non ideo vero philofophorum ftilum volumus effe barbarum, horridum, incultum, et ab omni prorfus elegantia alienum. Cum elegantia fermonis perfpicuitati nullam vim infert, fed ad eandem potius multum confert: tantum abeft, vt eam negligi velimus a philofopho, vt commendemus etiam eam maximopere. Si vero accidat, vt accidit faepenumero, vt perfpicuitati elegantia officiat: tum vero philofopho perfpicuitatis, quam elegantiae potior habenda eft ratio.